

YUQORI NATIJALARNI TA'MINLASH UCHUN SPORT MAKTABLARIDA SPORTCHILARNING AXLOQIY MADANIYATINI SHAKILLANTIRISH

Esanova Gulchexra Boybo'ri qizi

Termiz davlat pedagogika instituti o'qituvchisi

+998905200480 gulchehraesanova05@gmail.com

Ushbu maqolaning sportchi psixologiyasidagi axloqiy va estetik fanining o'rni va uni yosh sportchilarni musobaqalarda har tomonlama rivojlantirish uchun integratsiyalashuvi haqidagi maqolaning dolzarbligi quyidagilardan iborat:

Har tomonlama sportchilarni shakllantirish: Zamonaviy sport jamoatchiligi sport maydonidagi muvaffaqiyat jismoniy tayyorgarlik va texnik mahorat bilan cheklanib qolmasligini tobora ko'proq anglab yetmoqda. Sportchining nafaqat yuksak sport yutuqlariga, balki jamiyatda barkamol rivojlanishiga qodir shaxs sifatida shakllanishida axloqiy-estetik jihatlar asosiy o'rin tutadi.

Axloqiy qadriyatlarni shakllantirish: Axloqiy-axloqiy muammolar tobora keskinlashib borayotgan zamonaviy dunyoda yosh sportchilarda halollik, adolatparvarlik, raqibga hurmat tuyg'ularini shakllantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Bu tamoyillar nafaqat sport odob-axloqining asosini tashkil etadi, balki kelajakda jamiyat hayotida ishtirok etish uchun asos bo'ladi.

Psixologik farovonlik: sport faoliyatining estetik tarkibiy qismi sportchining psixologik farovonligida muhim rol o'ynaydi. Estetik jihatdan yoqimli mashg'ulotlar va chiqishlar ijobiy hissiy fonni shakllantirishga va o'ziga ishonchni mustahkamlashga yordam beradi.

Ijtimoiy ahamiyati: Sportchilarda axloqiy harakatlarga va go'zallikni idrok etishga qodir yaxlit shaxsni shakllantirish nafaqat ularning sport karerasi, balki jamiyat hayotidagi ishtiroki uchun ham katta ahamiyatga ega. Axloqiy qadriyatlar va estetik didga ega sportchilar yosh avlod uchun namuna bo'lib, sog'lom va barkamol jamiyatni shakllantirishga hissa qo'shishi mumkin.

Shunday qilib, sportchi psixologiyasida axloqiy va estetik fanning o'rni va uning yosh sportchilarni musobaqalarda har tomonlama rivojlanishi uchun integratsiyalashuvi haqidagi maqola sport amaliyoti uchun ham, qadriyatlarni shakllantirish uchun ham dolzarb mavzuni ifodalaydi. jamiyat.

Ushbu maqolaning maqsadi sportchi psixologiyasida axloqiy-estetik fanning o'rni va uni yosh sportchilarni har tomonlama rivojlantirish uchun integratsiyalashuvini o'rganish va muhokama qilishdir. U sportchilarning mashg'ulotlari va psixologik tayyorgarligi jarayonida axloqiy va estetik jihatlarni hisobga olish muhimligini aniqlashga, shuningdek, ularning sportchilarda

muvaffaqiyatli sport natijalari va ma'naviy qadriyatlarini shakllantirishga ta'sirini baholashga qaratilgan.

Ushbu maqola quyidagi sabablarga ko'ra katta ahamiyatga ega:

Qadriyatlar tarbiyasi: Sportchi psixologiyasida axloqiy va estetik jihatlarni hisobga olish yosh sportchilarda halollik, adolatlilik, raqibga hurmat va sportda go'zallik tuyg'ularini shakllantirishga yordam beradi. Ushbu qadriyatlar axloqiy rivojlanishning asosi bo'lib, barqaror sport etikasini shakllantiradi.

Musobaqalarda muvaffaqiyatli ishtirok etish: sportchilarning mashg'ulotlar jarayoniga va psixologik tayyorgarligiga axloqiy va estetik tamoyillarning integratsiyalashuvi musobaqalardagi samaradorligini oshirishga yordam beradi. Bu jihatlari sportchilarni nafaqat yuqori natijalarga erishishga undaydi, balki ularning emotsional holatini, o'zini o'zi qadrlashini yaxshilashga yordam beradi.

Barkamol shaxsni shakllantirish: Sportchi psixologiyasida axloqiy va estetik jihatlarni hisobga olish sportda axloqiy xatti-harakatlarga va chiroyli chiqishlarga qodir bo'lgan barkamol shaxsni shakllantirishga yordam beradi. Bu nafaqat sport karerasi, balki jamiyatda va hayotda muvaffaqiyatli moslashish uchun ham muhimdir.

Ijtimoiy-madaniy jihat: Maqola ijtimoiy-madaniy ahamiyatga ega, chunki u sport jamoatchiligida axloqiy va estetik qadriyatlarni tarqatish va mustahkamlashga yordam beradi. Bu hurmat, adolat va go'zallikka asoslangan sog'lom va barkamol sport muhitini yaratishga xizmat qilmoqda.

Psixologiya sportchi shaxsini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi, musobaqalarda muvaffaqiyatli ishtirok etish uchun hissiy, motivatsion va psixologik asoslarini belgilaydi. Biroq, yosh sportchilarni tayyorlash jarayonida texnik va jismoniy jihatlardan tashqari, axloqiy va estetik tamoyillarni ham hisobga olish muhimdir. Ushbu maqolada sportchi psixologiyasida axloqiy-estetik fanning o'rnini va bu bilimlarni yosh sportchilarning musobaqalarda har tomonlama rivojlanishi uchun birlashtirish zarurligi ko'rib chiqiladi.

Sportchi psixologiyasidagi etika uning qadriyat yo'riqnomalari va xulq-atvor namunalarini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Halollik, raqibni hurmat qilish, adolatparvarlik kabi axloqiy tamoyillar sportchining ma'naviy quvvatining asosidir. Mashg'ulotlar jarayonida va musobaqalar davomida ana shu tamoyillarga amal qilgan holda sportchida barqaror va ma'naviy-axloqiy fazilatlar shakllanadi, bu uning sport maydonlarida muvaffaqiyat qozonishiga hissa qo'shibgina qolmay, hayotiy qiyinchiliklarni yengib o'tishga yordam beradi.

Sportchi psixologiyasidagi estetika sport faoliyatidagi go'zallikni idrok etish, o'ziga va atrofimizdagi dunyoga uyg'un munosabatni shakllantirish bilan bog'liq. Estetik did va harakat madaniyatini rivojlantirish nafis va ifodali sport tomoshalarini yaratishga yordam beradi, shuningdek, sportchining o'zini o'zi

qadrlashi va ishonchini oshiradi. Bundan tashqari, estetik jihatdan yoqimli mashg'ulotlar va musobaqalar ijobiy hissiy fonni shakllantirishga yordam beradi va sportchining psixologik farovonligini mustahkamlaydi.

Axloqiy-estetik fanning sportchi psixologiyasiga integratsiyalashuvi uning raqobat uchun har tomonlama rivojlanishi uchun zarur qadamdir. Trenerlar va psixologlar mashg'ulotlar jarayonida va psixologik tayyorgarlikda axloqiy va estetik jihatlarni hisobga olgan holda, yosh sportchilarning nafaqat sportda muvaffaqiyat qozonishlari, balki ajralmas va axloqiy shaxslar bo'lib etishishlariga yordam beradi. Ushbu integratsion yondashuv halollik, hurmat va go'zallik qadriyatlariga asoslangan sport madaniyatini targ'ib qiladi.

Xulosa qilib aytganda, sportchi psixologiyasida axloqiy va estetik fanning o'rnini uning raqobat uchun rivojlanishining ajralmas qismidir.

Axloqiy-estetik fanning sportchi psixologiyasiga integratsiyalashuvi nafaqat muvaffaqiyatli sportchilar, balki nafaqat sportda, balki jamiyat hayotida ham ijobiy o'zgarishlarni amalga oshirishga qodir bo'lgan ma'naviy-axloqiy barkamol shaxslarni shakllantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi.

Yosh sportchilarning musobaqaga har tomonlama yetib borishi nafaqat ularning jismoniy va texnik tayyorgarligiga, balki psixologik tayyorgarligida axloqiy-estetik tamoyillarni hisobga olishga ham bog'liq bo'lib, bu bilimlarni sport jarayoniga singdirish muhimligini ta'kidlaydi.

Binobarin, sportchi psixologiyasida axloqiy-estetik fanning ahamiyatini anglash va uni mashg'ulot jarayoniga integratsiya qilish nafaqat sport faoliyatini yaxshilashga qaratilgan strategik qadam, balki axloqiy va estetik shaxsni shakllantirishning ma'naviy zarurati hisoblanadi.

Axloqiy va estetik jihatlarni hisobga olgan holda samarali psixologik ish olib borish sport tajribasini yanada uyg'un va qoniqarli qilishi mumkin, bu esa o'z navbatida sport maydonida nafaqat yuqori natijalarga erishish, balki sog'lom va axloqiy sport jamiyatini shakllantirishga ham xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Даминов И. Совершенствование технико-тактической и психологической подготовки юных дзюдоистов //Общество и инновации. – 2021. – Т. 2. – №. 11/S. – С. 175-180.

2. Ashiraliyevich D. I. Formation and Development of Psychological Readiness of Young Sambo Fighters //European journal of business startups and open society. – 2022. – Т. 2. – №. 7. – С. 15-18.

3. Даминов И. А. Спортивная деятельность как фактор влияния на личность дзюдоистов //Academic research in educational sciences. – 2021. – Т. 2. – №. 4. – С. 1322-1329.

4. Daminov I. A. KURASH MUSOBAQALARI VA O'QITISH METODIKASI //Results of National Scientific Research International Journal. – 2023. – Т. 2. – №. 2. – С. 150-157.

5. Лебединская И. Г. Физкультурно-оздоровительная и спортивно-массовая работа с детьми по месту жительства //Вестник Таганрогского института имени АП Чехова. – 2015. – №. 2. – С. 145-149.

6. Hasanovna, H. M. (2022). Psychological Training of Young Volleyball Players. *International Journal of Formal Education*, 1(9), 42-46.

